

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

आर्थिक बर्ष २०८०/८१ को
बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

टोखा नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
मैजुहिटी, काठमाडौं
बागमती प्रदेश, नेपाल ।
२०८०

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

नगरपालिकाका उपप्रमुख, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत, नगरसभा सदस्यहरू,
टोखा नगरपालिकाको नगरसभाको तेह्रौं अधिवेशनमा यहाँहरूलाई हार्दिक स्वागत गर्दछु ।

१. टोखा नगरपालिकाको आ.ब. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभासमक्ष प्रस्तुत गर्न पाउँदा मैले अत्यन्त गौरवान्वित महशुस गरेको छु ।
२. मुलुकको समृद्धि र अग्रगमनको लागि इतिहासको विभिन्न कालखण्डमा आफ्नो अमूल्य जीवन उत्सर्ग गर्नुहुने सम्पूर्ण जात-अजात सहिदहरू प्रति भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु । साथै विभिन्न राजनैतिक परिवर्तनमा नेतृत्व प्रदान गर्ने सम्पूर्ण अग्रजहरू प्रति कृतज्ञता ज्ञापन गर्दछु ।
३. २०७९ वैशाख ३० मा स्थानीय तहको निर्वाचन सम्पन्न भई निर्वाचित जनप्रतिनिधिहरूले कार्यभार सम्हालेको एक वर्ष पूरा भएको छ । २०७९ मंसिर ४ मा प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभाको निर्वाचन सम्पन्न भई संघ तथा प्रदेशमा नयाँ सरकारहरू गठन भएका छन् । यसै बीच राष्ट्रपति तथा उपराष्ट्रपतिको निर्वाचन पनि सम्पन्न भएको छ । प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभामा निर्वाचित हुनु हुने सम्पूर्ण सदस्यहरूलाई हार्दिक वधाई ज्ञापन गर्दै आगामी दिनहरूमा संविधानले परिकल्पना गरे वमोजिम सरकारका तीन तहहरू बीच सहकारीता, सहअस्तित्व र समन्वयको सिद्धान्तमा आधारित सम्वन्ध स्थापित गर्दै संघीय शासन व्यवस्थालाई थप सुदृढ र दीगो बनाउन सहकार्य हुने विश्वास दिलाउन चाहान्छु ।

नगरसभा सदस्यहरू,

४. संविधान जारी भए पश्चात् गठन भएको पहिलो नगरसभाको कार्यकालमा भएका उपलब्धीहरूलाई संस्थागत गर्दै बिगत एक बर्षमा संघीयतालाई थप मजबुद बनाउने र सबैभन्दा नजिकको सरकारको रूपमा टोखा नगरपालिकालाई जनता समक्ष अनुभूत गराउने प्रयास भएको छ ।
५. हाल सम्म टोखा नगरपालिकाको बिकास र समृद्धिका लागि विभिन्न क्षेत्रमा महत्वपूर्ण उपलब्धीहरू हासिल भएका छन् ।
६. वडा नं. ८ र ११ जोड्ने मनोहरतिर्थ धाममा मोटेरेवल पूल निर्माण भई संचालनमा आएको छ । बौडेश्वर बालमैत्री पार्क, झुडोल पार्क, भूमेश्वर पार्क, लाम्पाखा पार्क, कल्की नारायण पार्क, सुर्य पार्क, लाखेडाँडा पार्क, दाहालगौडा पार्क एवं सूचना स्तम्भ, रमणवस्ती पार्क, महेन्द्रेश्वर पार्क निर्माण भएका छन् । वडा नं. ९, ११, २ र ६ का वडा कार्यालय भवन निर्माण सम्पन्न भएका छन् भने नगरपालिका केन्द्रको प्रशासकीय भवन यसै आर्थिक बर्षको अन्त्य सम्म निर्माण सम्पन्न हुदैछ । मेयर उज्यालो कार्यक्रम अन्तर्गत सडकवती जडान, सि.सि.टि.भि. जडान गरिएको छ । सार्वजनिक भवनहरू, ताल, पोखरी संरक्षण/पुनः निर्माण, ऐतिहासिक सम्पदाहरूको पुनः निर्माण, नदी नियन्त्रण, खानेपानी डिप वोरिङ्ग एवं पाईपलाईन विस्तार गरिएको छ । अतिक्रमित सरकारी जग्गाको खोजी र संरक्षणको कार्य क्रमशः अघि वढेको छ । शहरका अव्यवस्थित तारहरूलाई हटाउने कार्यको शुरुवात गरिएको छ । चालु आ.ब.मा पक्की सडक १२.१५ कि.मी, वलक विछ्याउने कार्य ३.२९ वर्ग कि.मी., पुल कल्भर्ट १२ वटा, ढल विछ्याउने तथा मर्मत कार्य ५.११ कि.मी. सम्पन्न भएका छन् ।
७. नयाँ उद्यमी सिर्जना, विद्यमान उद्यमीको स्तरोन्नती, प्रविधि हस्तान्तरण गरिएको छ । उन्नत वीउ विजन वितरण, कौशीखेती तालिम, कृतिम गर्भाधान, नश्लसुधार, सामुदायिक कुकुरको वन्ध्याकरण गरिएको छ । कोपोमिस तालिम, सहकारीको अनुगमन गरिएको छ । विद्यार्थीहरूलाई छात्रवृत्ति प्रदान, राष्ट्रपति रनिङ्गशिल प्रतियोगिता संचालन, विद्यालय भवनहरूको भौतिक सुधार, मेयर दिवा खाजा कार्यक्रम संचालन, वि डिभिजन क्लवलाई प्रायोजन गरिएको छ । दीर्घ रोग विरुद्धको अभियानमा मेयर कार्यक्रम अन्तर्गत ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई निःशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण, ६० वर्ष माथिका २१०० भन्दा बढी व्यक्तिहरूको स्वास्थ्य परीक्षण (whole body checkup) गरिएको छ । नगरपालिकाका वासिन्दाहरूलाई निःशुल्क रगतको व्यवस्था, जन्मे देखि १५

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

महिना सम्मका बालबालिकाहरूलाई १३ प्रकारका खोपहरु उपलब्ध गराईएको छ । पहिलो, दोश्रो र अतिरिक्त मात्रा गरि ८८१५१ जना व्यक्तिहरूलाई कोभिड खोप लगाईएको छ । कोभिड अनलाईन QR Code नगरपालिकाबाट प्रदान, खोप लगाउने र खोप प्रमाणिकरण गर्ने पहिलो नगरपालिका भएको छ । सामुदायिक विद्यालयहरूमा स्काउटका कार्यक्रमहरु संचालन गरिएको छ । नगरपालिकाका ४ वटा सामुदायिक विद्यालयहरूमा एक विद्यालय एक नर्स कार्यक्रम लागू गरि उक्त विद्यालयमा सबै विद्यार्थीहरूको स्वास्थ्य परिक्षण नियमित रुपमा संचालन गरिएको छ ।

८. कम्पोष्ट विन, डस्टवीन, ट्यास वीन वितरण, विपद् जन्य सामाग्री वितरण, वृक्षारोपण, हरेक शुक्रवार कार्यालय परिसर र नजिकको सार्वजनिक स्थानमा सरसफाई अभियान शुरु, विपद् प्रतिकार्य तालिम संचालन गरिएको, सबै कर्मचारीहरूलाई काम कर्तव्य र अधिकार निर्धारण गरी कार्यालयप्रति जिम्मेवार वनाउन कार्यसम्पादन करार सम्झौताको थालनी भएको, सबै भुक्तानी EFT मार्फत गरिएको, नगरपालिका र वडा कार्यालयको नगद राजश्व QR कोड मार्फत भुक्तानीको शुरुवात भएको, भुक्तानी गर्दा श्रोतमा कट्टि गरिएको, सम्पूर्ण करहरूलाई E-TDS गर्ने कार्य थालनी गरिएको छ । अनलाईन हाजिरी पूर्ण रुपमा व्यवस्थापन, अनलाईनबाट नै विदा, काज, हाजिर छुटेको आवेदन र check In-Check Out अनिवार्य, वेरुजु दर 0.59 प्रतिशतमा सीमित, वेरुजु फछ्यौट दर उच्च भएको, नागछु शहरसंगको भगिनी सम्बन्ध कायम, आवधिक योजना लागू, न्यायीक समितिको मुद्दा फछ्यौट दर उच्च रहेको, सडक क्षेत्र अतिक्रमण गरी संचालनमा रहेका अव्यवस्थित पसल व्यावसायहरु हटाईएको, ट्राफिक व्यवस्थापनमा सहजिकरण गरिएको छ ।

९. माथि उल्लेखित आयोजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि चालु आ.ब. को जेठ मसान्त सम्म कूल आम्दानी रु. १ अर्ब ८४ करोड 23 लाख ८5 हजार 235 रुपैयाँ पैसा ११ मात्र भएको र व्यय तर्फ रु १ अर्ब २ करोड 36 लाख 15 हजार 26 रुपैयाँ पैसा 30 खर्च भएको व्यहोरा जानकारी गराउन चाहन्छु ।

नगरसभा सदस्यहरु,

१०. उद्यमी सिर्जना, स्वरोजगार, हिलो, धुलो र खाल्डाखुल्डी रहित नगर, पछि परेका वर्गको सशक्तिकरण, रातभर झिलिमिलि र सुरक्षित शहर निर्माण, हरित शहर, सेवाग्राहीमैत्री शासन, मितव्ययीता, पारदर्शिता एवं उत्पादनमूलक खर्च प्रणाली टोखा नगरपालिकाका प्रमुख नीतिगत प्राथमिकता हुनेछन् । टोखा नगरपालिकाका बार्षिक नीति, कार्यक्रम तथा बजेट यीनै प्राथमिकतामा परिलक्षित हुनेछन् ।
११. **नेपालको संविधान** मा उल्लिखित राज्यका निर्देशक सिद्धान्त तथा नीतिहरु, प्रचलित कानुनी व्यवस्था, बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, अधिल्लो आ.व. को नीति, कार्यक्रम र बजेट कार्यान्वयनको अवस्था, चुनावी घोषणापत्र, टोखा नगरपालिकाको मौलिक विशेषता, टोखा नगरपालिकाको आवधिक नगर विकास योजना र स्थानीय वासीहरूको आकाङ्क्षा, राजनैतिक दल, विषयविज्ञ, बुद्धिजिवी वर्ग र नागरिक समाजबाट प्राप्त सुझावहरु, विषयगत समितिको सिफारिस समेतको आधारमा टोखा नगरपालिकाको आ.व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्ताव गरिएको छ ।

१२. अब म टोखा नगरपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु ।

आर्थिक विकास-

१३. कृषि र गैह्र कृषि भूमिको वर्गीकरण गरिनेछ । जग्गाधनी पुर्जामा जग्गाको वर्गीकरण कृषि योग्य जनाउने जग्गाधनीलाई कृषिजन्य सामाग्री तथा उपकरणहरु शतप्रतिशत अनुदानमा उपलब्ध गराईनेछ । कौसी खेती, करेसाबारी, माटोविनाको खेती तथा प्राङ्गारिक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्दै कृषकहरूलाई उचित तालिम, अनुदान एवम् उन्नत बिँउ बिजन, बिरुवा र उपकरण लगायतका सामाग्रीहरु उपलब्ध गराउने कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । घरवाट निस्कने फोहोरलाई प्राङ्गारिक मल वनाई अर्गानिक उत्पादनमा जोड दिईनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

१४. माटोको अम्लियपना एवम् कृषि उपजमा विषादीपनाको परीक्षण गरिनेछ । नगरपालिका क्षेत्रभित्र उत्पादनको सम्भावना रहेका मौसमी/बेमौसमी तरकारी तथा फलफुल खेतीलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
१५. **खेतीवारीमा प्राविधिक सेवा, उत्पादनमा टेवा** भन्ने नारालाई पूर्ण सफलतामा लैजान खेतीवारीमा प्राविधिक परिचालन गरिनेछ ।
१६. नगरपालिकाको खर्चवाट खरिद हुने वोटविरुवाहरु सम्भव भएसम्म राष्ट्रिय वनस्पति उद्यान मार्फत खरिद गरिनेछ।
१७. पशुहरुमा लाग्ने महामारी रोगहरुको विरुद्ध नियमित खोप (HS,BQ, FMD, PPR र Anti-Rabies, लम्पी स्कीन आदि) निःशुल्क रुपमा लगाइने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१८. सामुदायिक कुकुर र विरालोको वन्ध्याकरण गर्ने र खोप लगाउने, घाईते र विरामीहरुको उपचार गर्ने तथा मृत जनावरहरुको उचित व्यवस्थापन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । घरपालुवा कुकुरहरुलाई सार्वजनिक स्थलमा दिशा पिसाव गराउने तथा घरपालुवा पशु छाडा छाड्ने व्यक्तिलाई जरिवाना गरिनेछ ।
१९. नगरपालिकामा भएका कृषि तथा पशु व्यावसाय सम्बन्धी फर्महरुको अभिलेखीकरण कार्यलाई निरन्तरता दिदै पशु नश्ल सुधारका लागि आधुनिक पद्धति अनुसार कृतिम गर्भाधान प्रविधिको प्रयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२०. पशुपालन स्थल र पशु वधस्थलहरुलाई स्वस्थ एवम् वातावरणमैत्री ढंगले सञ्चालन गराउन उपयुक्त कार्यविधि तर्जुमा गरि लागू गरिनेछ । सोको नियमित अनुगमनको लागि निर्देशिका बनाई नियमित रुपमा अनुगमन गरिनेछ ।
२१. टोखा नगरपालिकाको अनुपम प्राकृतिक सौन्दर्य र पर्यटकीय सम्भावनाको उपयोग गरी टोखालाई आकर्षक, रमणीय, पर्यटकीय गन्तव्यको रुपमा विकास गर्न ट्रेकिङ रुट (पदमार्ग), बनभोजस्थल लगायत अन्य आवश्यक पूर्वाधार निर्माण गरिनेछ । होमस्टे संचालन गर्न ईच्छुक व्यक्ति/समुदायहरुलाई आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
२२. नगरपालिकाभित्रका महत्वपूर्ण धार्मिक, साँस्कृतिक, पौराणिक, विकासात्मक गतिविधिहरु सहितको पर्यटकीय स्थलहरुको राष्ट्रिय टेलिभिजन, विभिन्न अनलाईन मिडिया लगायतवाट प्रचार प्रसार गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२३. सहकारी संस्थामा रहेको बचतकर्ताको बचतको सुरक्षा र संस्थागत सुशासनको लागि प्रत्येक सहकारी संस्थामा वर्षमा कम्तीमा एकपटक अनिवार्य रुपमा सघन अनुगमन गरी नियमनलाई सुदृढ गरिनेछ ।सघन अनुगमनको लागि एक संयन्त्र निर्माण गरिनेछ। सहकारी दर्ता, नविकरण तथा मर्जर सम्बन्धमा मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याइने छ ।
२४. सबै सहकारी संस्थाहरुमा सहकारी व्यवस्थापन, लेखापालन र गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (CoPoMIS) लागू गरी सहकारीका मूल्य, मान्यता र सिद्धान्त अनुरूप संचालन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
२५. संघीय तथा प्रदेश कानूनको अधिकार सीमामा रहेर लघु, घरेलु तथा साना उद्योग दर्ता सम्बन्धी कानून वनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । ट्रेडमार्क तथा बौद्धिक सम्पति संरक्षण सम्बन्धि कानून बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ ।
२६. नव उद्यमी सिर्जना तथा विद्यमान उद्यमीको स्तरोन्नती गर्न कानून वनाई लागत साझेदारीमा प्रविधि हस्तान्तरण गरिनेछ । नगरवासीको सीप विकास गरी स्वरोजगार र आत्मनिर्भर बनाइनेछ ।
२७. CTEVT र CTEVT वाट सम्बन्धन प्राप्त संस्थाहरुको समन्वयमा सीपमूलक र युवा रोजगारमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । सीप परीक्षणलाई अनिवार्य गराइनेछ।एक व्यक्ति लक्षित वर्गको एउटामात्र तालिममा सहभागि हुने व्यवस्था गराइनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

२८. नगरपालिका क्षेत्र भित्र औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिकहरुको वडा कार्यालय मार्फत पञ्जिकरण गर्ने व्यवस्था गरी श्रमिकहरुको ज्ञान, सीप, क्षमता र दक्षता अभिवृद्धिको लागि विशेष कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
  २९. कालोबजारी, एकाधिकार, कृतिम अभाव सिर्जना, प्रतिस्पर्धा नियन्त्रण जस्ता कार्यको अन्त्य गर्दै व्यापारमा स्वच्छता र अनुशासन कायम गरी उपभोक्ताको हित संरक्षण गर्दै मूल्य र गुणस्तरमा उपभोक्ता नठगिने वातावरण सुनिश्चित गरी प्रभावकारी रूपमा वजार अनुगमन गरिनेछ ।
  ३०. चाकुको लागि प्रख्यात यस टोखा नगरपालिकाको वडा नं. २ र ३ को पहिचानलाई जीवन्त राख्दै राष्ट्रिय/अन्तराष्ट्रियस्तरमा टोखाको चाकुलाई ब्रान्डिङ गरिनेछ । चाकुको खाध्य तत्वको अनुसन्धान गर्ने र यसको बौद्धिक सम्पत्ति अधिकार प्राप्त गरी चाकु उत्पादनलाई औधोगिकीकरण गरिनेछ । उपयुक्त स्थान पहिचान गरी चाकु स्तम्भ निर्माण गरिनेछ ।
  ३१. स्थानीय उत्पादनको प्रदर्शनी तथा प्रचार प्रसारको लागि वडागत रूपमा कोसेली घर तथा हाट बजार स्थापना गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- सामाजिक विकास**
३२. नगर खेलकूद परिषद् गठन गरी नगरपालिकाभित्र संचालन हुने खेलकूद सम्बन्धी सम्पूर्ण प्रतियोगिता, प्रशिक्षण तथा क्रियाकलापहरुलाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।
  ३३. लोपोन्मुख अवस्थामा रहेका परम्परागत स्थानीय मौलिक विशेषता बोकेका खेल तथा संस्कृतिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धनमा जोड दिइनेछ ।
  ३४. **विद्यालय जाने उमेर समूहका बालिकाको पहिचान गरौं : विद्यार्थी भर्ना अभियानलाई सफल पारौं** भन्ने मान्यताका साथ विद्यालय जाने उमेर समूहका सबै बालबालिकाहरुलाई विद्यालय भर्ना गरी सिकाई सहजिकरण प्रकृत्यामा सहभागि गराइनेछ । साथै विद्यालय छोड्ने र कक्षा दोहोर्‍याउने प्रवृत्ति अन्त्य गर्न बालबालिकालाई विद्यालयमा ल्याउने, सिकाउने र टिकाउने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
  ३५. **मेयर दिवा खाजा: टोखाको बाचा** भन्ने नाराका साथ सामुदायिक विद्यालयमा कक्षा ७-१० सम्म अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरुका लागि प्रति विद्यार्थी रु. २० का दरले हुने गरी दिवा खाजा कार्यक्रमलाई व्यवस्थित गर्दै लगिनेछ । दिवाखाजाको गुणस्तर परीक्षण गरिनेछ ।
  ३६. **Public, Private & Partnership Model (3p Model)** का आधारमा विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर विकास गर्न टोखा नगरपालिकालाई शैक्षिक हबका रूपमा बिकास गरिनेछ । निजीस्तरमा संचालित शैक्षिक परामर्श सेवा केन्द्र, कोचिङ सेन्टर, तालिम केन्द्र, छात्रावास आदिको प्रभावकारी नियमन गरिनेछ ।
  ३७. **सबै उमेर समूहको ईच्छा : बैकल्पिक तथा अनौपचारिक शिक्षा** भन्ने नाराका साथ टोखा नगरपालिका अन्तर्गत रहेका बैकल्पिक विद्यालय, सामुदायिक सिकाई केन्द्र र सामुदायिक पुस्तकालयको क्षमता बिकास र बिस्तार गर्नुका साथै प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ ।
  ३८. **टोखाको पराक्रम : स्थानीय पाठ्यक्रम** भन्ने मान्यताका साथ हाम्रो टोखा नामक स्थानीय पाठ्यक्रम विकास गरी कार्यान्वयन गरिनेछ । वडा नं २ र ३ मा मातृभाषा (नेपाल भाषा) को पाठ्यक्रम विकास गरी कार्यान्वयनको लागि आवश्यक प्रवन्ध मिलाइनेछ ।
  ३९. **सेवामुखी भावना : हामी सबैको चाहाना** भन्ने नाराका साथ टोखा नगरपालिका अन्तर्गत रहेका सम्पूर्ण विद्यालयहरुमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुलाई स्वावलम्बी, आत्मनिर्भर र सेवामुखी बनाउन नेपाल स्काउटका कार्यक्रमहरुलाई थप प्रभावकारी र बैज्ञानिक बनाउँदै लगिनेछ ।
  ४०. **वित्तीय साक्षरता : आजको आवश्यकता** भन्ने मान्यताका साथ माध्यामिक तहमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरुका लागि वित्तीय अनुशासन तथा लगानी, प्रकृत्या, उत्पादन र प्रतिफल जस्ता पक्षहरुको बारेमा जनकारी गराई विद्यार्थी जीवनमा वित्तीय व्यवस्थापनको क्षेत्रलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

४१. **स्वस्थ जीवन :** त्यागौं दुर्व्यसन भन्ने मान्यताका साथ लागू पदार्थ र दुर्व्यसनबाट विद्यार्थीहरूलाई बचाउनको लागि चेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
४२. **टोखाको शैक्षिक रफ्तार :** ई-लर्निङ्ग सेवाको विस्तार भन्ने मान्यताका साथ टोखा नगरपालिकाका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूमा ई-लर्निङ्ग सेवाको विस्तार गरी विद्यार्थीहरूको सिकाई कार्यलाई प्रविधिमैत्री बनाउदै लगिनेछ ।
४३. **मेयर कप खेलकुद प्रतियोगिता :** टोखाबासीहरूको प्रतिबद्धता भन्ने मान्यताका साथ मेयर कप खेलकुद प्रतियोगितालाई सफल, सवल र खेलाडीमैत्री बनाउन आवश्यक पर्ने विभिन्न पूर्वाधारहरूको संभाव्यता अध्ययन गरी कार्यान्वयनमा लगिनेछ । अन्तर नगर राष्ट्रव्यापी फुटवल प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
४४. **टोखाको आह्वान :** खेलाडीहरूलाई सम्मान भन्ने नाराका साथ आफूलाई खेल क्षेत्रमा समर्पित गर्ने, खेल क्षेत्रबाट टोखालाई चिनाउने एवं राष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा पदक हाँसिल गर्ने तथा अन्तराष्ट्रिय खेलकुद प्रतियोगितामा सहभागी हुने खेलाडीलाई प्रोत्साहन एवं पुरस्कृत गरिनेछ । अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई खेलकुदमा सहभागी गराउन अपाङ्गमैत्री खेलकुद प्रतियोगिता आयोजना गरिनेछ ।
४५. सम्पूर्ण विद्यालयहरूले हरेक महिना कमितीमा १ दिन बुक फ्रि डे को रूपमा मनाउदै विद्यार्थीहरूलाई किताब अध्यापन गराउनुको साटो सीपमूलक तथा व्यावसायिक कार्यको जानकारी गराउदै शिक्षा र सीपलाई एकीकृत गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । विद्यार्थीहरूलाई खेलकुद, संगीत जस्ता अतिरिक्त क्रियाकलाप तथा सीप सिकाउन अतिरिक्त शिक्षकको व्यवस्था गरिनेछ ।
४६. नगरपालिका भित्र भाषा, कला, साहित्य, संस्कृति संरक्षण, प्रवर्धन र बिकासका लागि साहित्यिक कार्यक्रम संचालन तथा साहित्यकर्म एवं समाजका बिशिष्ट व्यक्तिहरूलाई सम्मान र पुरस्कृत गरिनेछ ।
४७. नगरपालिका भित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूमा स्नातक तह अध्यापनका लागि पहल गरिनेछ।
४८. व्यक्तिको शारीरिक, मानसिक र बौद्धिक विकासमा सहयोग पुर्याउन योग, ध्यान विषयलाई विद्यालय तहमा लागू गराउदै लगिनेछ ।
४९. नगरपालिका भित्रका सबै संस्थागत विद्यालयहरूले कूल विद्यार्थी संख्याको १० प्रतिशत संख्यामा गरिब, जेहेन्दार तथा लक्षित वर्गका विद्यार्थीहरूलाई निःशुल्क पठन पाठन गराउने व्यवस्था गराई सो को विवरण नगरपालिका तथा सम्बन्धित विद्यालयले सार्वजनिक गर्ने व्यवस्था गरिनेछ।
५०. जातिय, लैङ्गिक, सांस्कृतिक, भाषिक, वर्गीय हिंसा, शोषण, कुरीति, कुप्रथा, विभेद, दुर्व्यवहार तथा मानव वेचबिखन विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीति अवलम्बन गरिनेछ । बालबालिका, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, जेष्ठ नागरिक, एकल महिला, मनोरञ्जन क्षेत्रमा कार्यरत श्रमिक महिला, दलित तथा किशोरीहरूको हक अधिकार सुनिश्चित गरी सशक्तिकरण गरिनेछ ।
५१. एकल महिलाहरूको लागि जिविकोपार्जनमा जोड दिईनेछ । किशोर किशोरीहरूका लागि जीवन उपयोगी सीप प्रदान गरिनेछ । मनोसामाजिक परामर्शदाताको व्यवस्था गरिनेछ ।
५२. बालमैत्री स्थानीय शासनका पूर्वाधारहरू पूरा गरी बालमैत्री स्थानीय तह घोषणा कार्यक्रमलाई वडा कार्यालय मार्फत संचालन गरिनेछ। कार्यालयमा स्तनपान कक्ष निर्माणको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
५३. बाल कोष, आपतकालीन कोष लगायतका कोषहरूलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
५४. बालबालिकाको उद्धार, संरक्षण र पुनःस्थापनाका लागि आपतकालिन बाल उद्धार कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । ज्येष्ठ नागरिकहरूलाई सक्रिय जीवन विताउन अभिप्रेरित गर्ने विभिन्न कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । ज्येष्ठ नागरिकमा रहेको ज्ञान, सीप, अनुभव र क्षमतालाई पुस्तान्तरण गरिनेछ । ज्येष्ठ नागरिकहरूका लागि ज्येष्ठ नागरिक मिलन केन्द्र स्थापना गरिनेछ ।
५५. लैङ्गिक उत्तरदायी वजेट निर्माणमा जोड दिई लैङ्गिक लेखापरीक्षण गरिनेछ । लैङ्गिक सम्पर्क व्यक्ति तोकिनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

५६. नगर भित्रका स्वास्थ्य केन्द्रहरूमा भवन, उपकरण लगायतका पूर्वाधारको स्तरोन्नती गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
५७. **घर-घरमा जनप्रतिनिधि** अभियान संचालन गर्दै ज्येष्ठ नागरिक, अशक्त, असहाय तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई घरदैलोमा आधारभूत स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिनेछ । केन्द्र सरकारबाट प्रदान गरिने निःशुल्क औषधिहरूका अतिरिक्त नगरपालिकाबाट समेत विभिन्न रोगहरूको औषधिहरू निःशुल्क उपलब्ध गराइनेछ ।
५८. टोखा नगरपालिकाभित्र रहेका अटिजम भएका तथा भकभके बोली भएका व्यक्तिहरूको लगत संकलन गरी अटिजम तथा भकभके बोली भएका व्यक्तिहरूलाई Speech Therapy एवं जनचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । अल्जाईमर्स, मानसिक पक्षघात रोगको रोकथाम, नियन्त्रण र निदानको लागि विशेष व्यवस्था गरिनेछ ।
५९. विद्यालयमा अध्ययनरत छात्राहरू महिनावारी हुदाँ निःशुल्क सेनेटरी प्याड उपलब्ध गराउन प्रत्येक विद्यालयमा भेण्डिड मेसिन र डिस्पोजल मेसिन उपलब्ध गराइनेछ ।
६०. **दीर्घ रोग विरुद्ध मेयर** अभियान कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाउँदै ६० वर्षभन्दा माथिका सबै टोखावासीहरूको सुगर, RFT, ECG लगायतका चेकजाँचहरू निःशुल्क गरिने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ । उल्लेखित कार्यक्रमको सेवा विस्तार गरिनेछ ।
६१. **उपमेयर संग बालबालिका** कार्यक्रम संचालन गरी विद्यालय तहका बालबालिकाको निःशुल्क Kidney Function Test लगायत नियमित रुपमा आधारभूत स्वास्थ्य परिक्षण र आधारभूत उपचार गरिनेछ ।
६२. संक्रामक रोगहरू र महामारी रोकथाम, नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनका लागि कोष खडा गरी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
६३. पाठेघरको क्यान्सरको रोकथाम तथा समयमा नै पत्ता लगाउनको लागि ४० वर्ष कटेका महिलाहरूको Pap Smear Test गरिनेछ ।
६४. स्वास्थ्य प्रवर्द्धनात्मक र प्रतिकारात्मक जनचेतनाका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
६५. झोरमहाकालको जलेश्वरमा बुद्धमूर्ति निर्माण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६६. ऐतिहासिक, धार्मिक, पुरातात्विक तथा सांस्कृतिक महत्वका मठ मन्दिर, वहाल, पोखरी, सम्पदाको नियमित मर्मत सम्भार पूनःनिर्माण र संरक्षण गरिनेछ । विद्यमान ऐतिहासिक साँस्कृतिक भवनहरूलाई सदुपयोग गर्दै साँस्कृतिक संग्राहलय स्थापना गर्ने पहल गरिनेछ । अमृत सम्पदाहरू टोखा विष्का जात्रा, धापासी जात्रा, गोगुँवु गणेशजात्रा, अन्य जात्रा तथा पर्व, गुठी, स्थानीय परिकार, स्थानीय परम्परालाई संरक्षण र सम्बर्धन गर्दै लगिनेछ ।
६७. **धर्म र पर्व : हाम्रो गर्व** भन्ने मूल नारा सहित संस्कृति, पर्यटन प्रवर्द्धन गर्ने स्थानीय जात्रा तथा साँस्कृतिक पर्वहरूको व्यवस्थापनको लागि कोषको व्यवस्था गरी नियमित रुपमा संचालन हुने व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
६८. टोखा साँस्कृतिक संरक्षित क्षेत्र भित्र प्राचिन शैलीको घर निर्माणमा प्रोत्साहन गर्न प्राचिन शैलीका घरको नमुना स्वीकृत गरी सोहि नमुना वमोजिमको घर निर्माण गर्नेलाई कोष खडा गरी सहयोग प्रदान गरिनेछ । टोखा साँस्कृतिक संरक्षित क्षेत्र विकास समिति लाई समय सापेक्ष पुनर्गठन गरी थप व्यवस्थित बनाइनेछ ।
६९. साँस्कृतिक संरक्षित क्षेत्रको गुरुयोजना र कार्यविधिलाई समयानुकूल बनाई सोही अनुसार विकास निर्माण एवम् निजी आवास निर्माण गर्ने प्रोत्साहन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ।
७०. नगरभित्रका जलाधार भएका क्षेत्रहरूको पहिचान गरी उपयुक्त स्थानमा खानेपानी ट्याङ्की, पुनर्भरण पोखरी निर्माण, खानेपानी लाईन जडान तथा विस्तार गरिनेछ । नगर क्षेत्रभित्र निर्माण भएका डिप वोरिडहरूको मर्मत, पुनःनिर्माण तथा नवःनिर्माण गरिनेछ । नगरपालिकाको उपयुक्त स्थानमा वर्षातको पानी संकलन गरिनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

७१. मेलम्ची खानेपानीलाई नगरक्षेत्र भित्र वितरण गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ । खानेपानीको शुद्धता मापदण्ड वमोजिम भए/नभएको विषयमा गुणस्तर परिक्षण गर्न काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेड संग सहकार्य गरिनेछ ।
७२. नगरपालिकाभित्र उपयुक्त स्थान पहिचान गरी फोहोरमैला प्रशोधन केन्द्र स्थापनाको थालनी गरिनेछ । नगरपालिका र नागरिकको लागत साझेदारीमा फोहोर वर्गीकरणको लागि प्रत्येक घरमा डस्टविन/ कम्पोस्ट वीन वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ। सार्वजनिक स्थलहरूमा नगरपालिकाको नाम अंकित डस्टवीन राख्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७३. सरसफाई अभियान संचालनलाई थप सशक्त बनाउँदै सचेतनाका कार्यक्रमहरू संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
७४. नगरपालिकाभित्र नीजि क्षेत्रबाट संचालित संघ संस्थाहरूलाई संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वमा योगदान गराइनेछ।
७५. नगरपालिकाको आवश्यकताको आधारमा गैह्रसरकारी संस्थाहरूलाई कार्यक्रम संचालन गर्न अनुमति दिइनेछ । संचालित कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी अनुगमन गरिनेछ।

पूर्वाधार विकास

७६. आवधिक नगर विकास योजनाले लिएको लक्ष्य हासिल गर्ने नगर गौरवका आयोजनाहरू निश्चित समयभित्र सम्पन्न गर्ने गरी कार्यान्वयनमा जोड दिइनेछ।
७७. स्थानीय आवश्यकताका आधारमा तत्काल सम्पन्न गर्नुपर्ने हरेक वडाबाट प्राप्त भएका योजनाहरूलाई प्राथमिकता प्राप्त योजनाका रुपमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
७८. बिकासमा सबै सरोकारवालाहरूको संलग्नताको सुनिश्चितता गरिनेछ। आयोजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपनाको अन्त्य गर्दै ठूला आयोजनाहरूको लागत प्रतिफल बिश्लेषण गरिनेछ । सीमित श्रोतबाट अधिकतम लाभ लिन, विनियोजन कुशलता र खर्चमा प्रभावकारीता कायम गर्न मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गरिनेछ । क्षेत्रगत आवश्यकताको पहिचानको आधारमा लागत अनुमान तयार गरी योजना बैंक निर्माण गरिनेछ ।
७९. विकास आयोजनाहरू निर्धारित समय, लागत र गुणस्तरमा सम्पन्न गरिनेछ ।
८०. राष्ट्रिय भवन संहिता र स्थानीय भवन मापदण्ड अनुसार भवन निर्माण ईजाजत दिइनेछ । भवन निर्माण प्रारम्भ हुनु अघि निर्माणस्थलमा प्रस्तावित भवनको नक्सा र विवरण सहितको बोर्ड राख्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
८१. भूमिगत वा भूई तल्लामा पार्किङ्ग वा भण्डारण जुन प्रयोजनको लागि भवन निर्माण गर्न स्वीकृती लिएको हो, सो वाहेक अन्य प्रयोजनमा प्रयोग गर्न नपाइने व्यवस्था लागू गरिनेछ ।
८२. नगरपालिकाका सबै घरहरूमा Metric Street Addressing System बाट घर नम्बर वितरण कार्यलाई अगाडि वढाइनेछ।
८३. मौलिक संस्कृति झल्कने गरी कलात्मक ढंगबाट भवन निर्माण भएमा नक्सापासमा विशेष छुट दिने व्यवस्था गरिनेछ ।
८४. घर नक्सापास प्रक्रियामा विद्युतीय भवन अनुमति प्रणाली (EBPS) लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
८५. नगरक्षेत्रमा व्यावसायीक प्रयोजनको लागि निर्माण हुने भवनहरू अपाङ्ग, ज्येष्ठ नागरिक, बालबालिकामैत्री तथा Underground Parking निर्माण गर्ने गरी निर्माण ईजाजत दिइनेछ।
८६. नगर क्षेत्रभित्र रहेका सार्वजनिक, ऐलानी, पर्ती, नदी उकास, नदी करिडोर र सरकारी जग्गाहरूको लगत अध्यावधिक गरी सोको संरक्षण, संवर्धन तथा उपयोग गर्ने कार्यलाई समिति गठन गरी थप व्यवस्थित वनाइनेछ।
८७. सार्वजनिक जग्गामा बनेका सबै सामुदायिक भवनहरू नगरपालिकाको स्वामित्वमा ल्याई संरक्षण सहित आवश्यकताको आधारमा प्रयोग गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

८८. नगरपालिकाभित्र निर्माण हुने सबै सामुदायिक तथा सार्वजनिक भवन निर्माणमा भवन संहिता तथा मापदण्ड लागु गरी अनिवार्य नक्सा पास गर्नुपर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
८९. भवनको निर्माण सम्पन्न ईजाजतपत्र प्रदान गर्न सम्बन्धित वडा कार्यालयको सिफारिस अनिवार्य गरिनेछ । निर्माण हुने भवनमा निर्माण सम्पन्न प्रमाणपत्र जारी गर्नु पूर्व एक घर एक सकपिट, एक सेफ्टीट्याङ्की र एक फलफुलको विरुवा अनिवार्य गरिनेछ ।
९०. ठेक्का मार्फत संचालन हुने आयोजनाहरू भाद्र मसान्त भित्र ठेक्का सूचना प्रकाशन गर्ने, सम्पूर्ण आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको सम्झौता मंसिर मसान्त भित्र सम्पन्न गर्ने गरी कार्यान्वयनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाइनेछ । मंसिर मसान्त सम्म सम्झौता नहुने योजनाहरूमा विनियोजित बजेट अर्को नगर सभा मार्फत अन्य आवश्यक योजना/कार्यक्रम संचालन गर्न संशोधन गरिनेछ ।
९१. ट्राफिक प्रहरीको समन्वयमा नगरपालिका भित्रका व्यस्त तथा जाम हुने सडकहरूलाई एकतर्फी बनाइनेछ ।
९२. निजी क्षेत्रसँगको लागत साझेदारीमा नगर बस सेवा संचालन गरिनेछ ।
९३. **मेयर उज्यालो कार्यक्रम** लाई निरन्तरता दिदै नेपाल विद्युत प्राधिकरणसँगको लागत साझेदारीमा नगर क्षेत्रभित्रका उपयुक्त सार्वजनिक स्थानहरूमा सडक बत्ती जडान गरिनेछ ।
९४. नगरपालिकाको प्राथमिकता प्राप्त योजना तथा कार्यक्रम, वहुवर्षीय, अधुरा र क्रमागत योजनाहरूमा बजेट विनियोजन सुनिश्चित गरेपछि मात्र अन्य योजना तथा कार्यक्रममा बजेट विनियोजन गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
९५. टोखा नगरपालिका प्रवेश गर्ने चारैतिर सांस्कृतिक प्रवेशद्वार क्रमशः निर्माण गरिनेछ ।
९६. टोखा नगरपालिकाभित्र लगानीको लागि निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गर्न लगानी सम्मेलन तथा रोजगारी सिर्जना गर्न रोजगार सम्मेलन आयोजना गरिनेछ ।
९७. जनसहभागितामा आधारित विकास निर्माणलाई प्राथमिकता दिदै समपुरक कोषमा आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ । मागका आधारमा नगरपालिकाबाट क्रमशः ६० प्रतिशत र ५० प्रतिशत लागत व्यहोर्ने गरी संचालन हुने योजनाहरूलाई वजेट व्यवस्था मिलाइनेछ । दुई वा दुई भन्दा बढी स्थानीय तहको साझेदारीमा संचालन हुने आयोजना तथा कार्यक्रमहरूको लागि समपुरक कोषबाट व्यवस्था गरिनेछ ।
९८. नगरपालिकाभित्र रहेका सडक/टोल/बस्तीहरूको ऐतिहासिक, सांस्कृतिक, पौराणिक नामको आधारमा नामाकरण गर्ने कार्यलाई निरन्तर रुपमा अगाडि बढाइनेछ ।
९९. नगरपालिका भित्रका सडकहरूमा सडक सुरक्षा चिन्ह तथा सडक पूर्वाधार (जेब्रा क्रसिङ, लेन छुट्याउने, ट्राफिक संकेत, स्थान पहिचान संकेत आदि) राखिनेछ । नगर व्यूटिफिकेशनका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
१००. वार्षिक पूँजीगत खर्च शत प्रतिशत हुनेगरी कार्यान्वयन गर्ने संयन्त्रको विकास गरिनेछ ।
१०१. **नियमित मर्मत सम्भार : दिगो पूर्वाधारको आधार** भन्ने मूल मान्यतालाई सार्थक तुल्याउन निर्मात पूर्वाधारको दिगोपनाको लागि नियमित रुपमा मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाइनेछ । सोको लागि टोल विकास संस्था र उपभोक्ता समितिहरूलाई समेत जिम्मेवार बनाइनेछ । मर्मत सम्भार ईकाईलाई थप व्यवस्थित बनाउँदै आवश्यक उपकरण, सामग्री तथा जनशक्तिको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०२. पूर्वाधार तर्फका आयोजना कार्यान्वयनलाई प्रभावकारी बनाउन नियमित रुपमा आयोजना कार्यान्वयनको समीक्षा गरी कार्यान्वयनको क्रममा आएका समस्याको समाधान गरिनेछ ।
- वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन**
१०३. विपद् सम्बन्धी सचेतना, सीप तथा क्षमता विकास र नमूना अभ्यास कार्यक्रम संचालनलाई निरन्तरता दिइनेछ । विपद् व्यवस्थापन सामग्री खरिद, उचित भण्डारण र आवश्यकता अनुसार परिचालन गर्दै नगरस्तरीय विपद् व्यवस्थापन तथा प्रतिकार्य योजनालाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

१०४. विपद जोखिम क्षेत्रहरू पहिचान तथा नक्साङ्कन कार्यलाई समय सापेक्ष अध्यावधिक गर्दै लगिनेछ । एक वडा एक Quick Response Team निर्माण गरी आवश्यक तालिमको व्यवस्था मिलाईनेछ । एक वडा एक विपद सुरक्षित स्थल पहिचानको लागि वडा कार्यालयहरूलाई सक्रिय बनाईनेछ ।
१०५. आगलागी नियन्त्रण र आगलागीबाट हुने जोखिम न्यूनीकरणको लागि फायर बल, फायर हाईड्रेन्ट जस्ता उपकरणहरूको व्यवस्था गरिनेछ ।
१०६. वातावरण संरक्षण र प्रवर्द्धनको लागि सम्पूर्ण सूचनामूलक ब्यानर, सूचना पाटी आदि तयार गर्दा हरियो पृष्ठभूमिमा सेतो अक्षरले लेख्ने प्रचलनको शुरुवात गरिनेछ ।
१०७. शहरको सुन्दरता अभिवृद्धि र वातावरणमैत्री नगर निर्माण गर्न GREEN AND CLEAN TOKHA अभियान अन्तर्गत एक वडा एक पार्क, एक वडा एक शौचालय, एक वडा एक खुल्ला व्यायमशाला निर्माण र वृक्षारोपण कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१०८. जैविक विविधताको संरक्षण, संवर्द्धन र प्रवर्द्धन गर्न जैविक विविधता प्रोफाइल निर्माण गरिनेछ । जैविक विविधता अध्ययन गरिनेछ ।
१०९. **मानव सभ्यताको उद्गमस्थलः नदी प्रणाली** लाई स्वच्छ र स्वस्थ बनाउन नगरपालिकाभित्र रहेका खोलानालाहरूको सरसफाई गरिनेछ । संभावित स्थलहरूमा नदीको दायाँ बायाँ वृक्षारोपण गर्दै पर्यावरणमैत्री कार्यक्रमहरू तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा लगिनेछ ।
११०. प्लाष्टिकजन्य वस्तुको प्रयोग न्यूनीकरण गर्दै प्लाष्टिकको झोलाको सट्टामा कपडाको झोलाको प्रयोग गर्ने अभियानलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
१११. सडक अतिक्रमण गरी सडक तथा सडक पेटीमा ठेलागाडा, रिक्सा, निर्माण सामाग्री राख्ने कार्यलाई निरुत्साहित गरिनेछ । अटेरी गर्नेलाई जरिवाना गरिनेछ ।
११२. वातावरणमैत्री स्थानीय शासनका पूर्वाधार पूरा गरी वातावरणमैत्री स्थानीय तह घोषणा गर्ने कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- संस्थागत विकास सेवा प्रवाह तथा सुशासन**
११३. कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवा सम्बन्धी मापदण्ड (SOP) तयार गरी लागू गरिनेछ ।
११४. टोखा नगरपालिकालाई प्राप्त संवैधानिक तथा कानुनी अधिकारको प्रयोग तथा नगरसभाबाट स्वीकृत नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक नयाँ कानुनको तर्जुमा, विद्यमान कानुनमा समयानुकूल पुनरावलोकन गरिनेछ ।
११५. भ्रष्टाचार विरुद्ध शुन्य सहनशिलताको नीतिलाई कडाईताका साथ कार्यान्वयन गरिनेछ ।
११६. खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना बनाई टुक्रे खरिदलाई अन्त्य गरी बढी भन्दा बढी प्रतिस्पर्धा कायम हुने गरी बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गरिनेछ ।
११७. वितरणमुखी बजेट तथा आयोजना प्रणालीलाई निरुत्साहित गरी परिणाममुखी र ठुला आयोजना कार्यान्वयनमा जोड दिईनेछ ।
११८. शाखा, वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूको संस्थागत सुदृढीकरण गरिनेछ ।
११९. नगरपालिका तथा अन्तर्गतका सबै कार्यालयहरूमा डिजिटल सूचना पाटी तथा डिजिटल नागरिक वडापत्र अध्यावधिक गरिनेछ ।
१२०. प्रत्येक कर्मचारीलाई काम, कर्तव्य, अधिकार र जिम्मेवारी सहितको कार्य विवरण उपलब्ध गराई कर्मचारीहरूसँग कार्यसम्पादन सम्झौतालाई निरन्तरता दिई नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन प्रणालीको बिकास गरिनेछ ।
१२१. नगरपालिका तथा अन्तर्गतका कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिहरूको सामुहिक दुर्घटना बीमा गरिनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

१२२. सार्वजनिक प्रशासन संयन्त्रलाई छिटोछरितो, प्रविधिमैत्री, भरपर्दो र नतिजामुखी बनाई उत्कृष्ट कार्यसम्पादन गर्ने कर्मचारीहरूलाई पुरस्कृत गरिनेछ । तोकिएको जिम्मेवारी पुरा नगर्ने कर्मचारीलाई सचेत गराइनेछ ।
१२३. नगरपालिका तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूमा कार्यरत अस्थायी तथा करार कर्मचारीहरूलाई सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध गराउदै लगिनेछ ।
१२४. राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय नगरहरूसंग नगरपालिकाको भगिनी सम्बन्ध कायम गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२५. आन्तरिक पर्यटनलाई प्रबर्द्धन गर्न **नेपाल घुमौं, नेपाल चिनीं** भन्ने अभियान मार्फत मापदण्ड निर्माण गरी कर्मचारीको क्षमता अभिवृद्धि गर्न नगरसेवक कर्मचारीहरूलाई बर्षमा १० दिन पर्यटन काजमा पठाउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१२६. नगरपालिका तथा अन्तर्गतका सम्पूर्ण कार्यालयहरूमा गुनासो सुन्ने संयन्त्रको बिकास गरी यथासक्य छिटो गुनासोको सम्बोधन गरिनेछ । हरेक वडामा गुनासो सुनुवाई केन्द्र र मोवाईल गभर्नेन्सको व्यवस्था गरिनेछ । गुनासो सम्बोधनको लागि टोल फ्रि नम्बरको व्यवस्था गरिनेछ ।
१२७. नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सम्पूर्ण सेवालाई सूचना प्रविधिमा आधारित बनाउदै विद्युतीय शासन (e-Governance) स्थापना गर्न व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (Management Information System) निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने रणनीतिक योजना तर्जुमा गरिनेछ ।
१२८. नगरका गतिविधीहरू नगरवासी समक्ष पुर्याउन नगर वुलेटिन/ मुखपत्र/ नगरको Webside मार्फत प्रकाशन गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
१२९. नगरपालिका कार्यालय तथा वडा कार्यालयहरूको योजना, कार्यक्रमहरूको प्रगति एवम् भावी कार्ययोजनाको बारेमा नगरवासीहरूलाई जानकारीको दिन तथा जनगुनासोको यथाशिघ्र सम्बोधन गर्न सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम नियमित रुपमा संचालन गरिनेछ । नियमित रुपमा सामाजिक लेखापरीक्षण गरिनेछ ।
१३०. सूचना तथा सञ्चारको सुरक्षित प्रयोग गरी साईबर अपराधबाट बच्न सूचना तथा संचार प्रविधि, साईबर सुरक्षा, विद्युतीय अपराध जस्ता बिषयमा सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
१३१. नगरपालिका तथा अन्तर्गतका कार्यालयहरूबाट प्रदान गरिने सेवाको सन्दर्भमा नागरिक सन्तुष्टी सर्भेक्षण गरिनेछ ।
१३२. टोखा नगरपालिकालाई अवैतनिक रुपमा सहयोग गर्न इच्छुक विभिन्न विधामा ज्ञान, सीप, दक्षता, अनुभव भएका व्यक्तिहरूको विषय क्षेत्रगत रोष्टर तयार गरी उहाँहरूको ज्ञान, सीप, दक्षता, अनुभवलाई नगरको अधिकतम हितमा प्रयोग गरिनेछ ।
१३३. नगरपालिका स्थापना भएको दिन मंसिर १६ लाई विभिन्न रचनात्मक क्रियाकलाप संचालन गरी नगर दिवसको रुपमा मनाइनेछ ।
१३४. दिगो विकास लक्ष्यहरूको स्थानीयकरण गरिनेछ । दिगो विकास लक्ष्य हाँसिल गर्ने गरी सबै विषयगत र क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रमबिच अन्तर आबद्धता कायम गरिनेछ ।
१३५. नगरपालिका र अन्तर्गतका निकायहरूबाट प्रदान गरिने सेवाहरूलाई सूचना प्रविधिमैत्री बनाउन बिभिन्न सफ्टवेयर निर्माण गरिनेछ । नगरपालिकाको अनलाईन डाटा तथा सूचना स्टोरेजको लागि आफ्नै सर्भर निर्माण गरिनेछ । सूचना प्रविधिको प्रयोग मार्फत प्रदान गरिने सेवा प्राप्त गर्ने प्रकृयाको वारेमा नगरवासीलाई जानकारी गराइनेछ ।
१३६. आधुनिक जीवनको आधार, सूचना प्रविधि र संचारलाई आत्मसाथ गर्दै नगरपालिकाको सम्पूर्ण अनलाईन सेवाहरूलाई एकीकृत स्वचालित प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ । विद्यमान अनलाईन सेवाको गुणस्तर सुधार गरी थप सेवाहरूलाई क्रमशः अनलाईनमा आबद्ध गराउदै सेवामा न्यून कागज प्रयोग (less paper Governance) गर्दै लगिनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

१३७. नगरपालिका भित्रका मुख्य मुख्य स्थानहरूमा FREE WIFI को प्रवन्ध मिलाइनेछ ।
१३८. नेपाल प्रहरीसंगको सहकार्यमा सिसिटिभि जडान सम्बन्धी कार्यविधि वमोजिम नगरका मुख्य-मुख्य स्थानहरूमा नगरपालिका, वडा कार्यालय वा प्रहरीसंग नियन्त्रण कक्ष रहने गरी सिसिटिभि जडान गरिनेछ।
१३९. नगरपालिका क्षेत्रभित्र रहेका टोलहरूमा सुरक्षा साईरन जडान कार्यको लागि स्थानीयवासीहरू सँगको लागत साझेदारीमा सुरक्षा साईरन जडानको व्यवस्था मिलाइनेछ ।
१४०. नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीहरूको ज्ञान, सीप, क्षमता, दक्षता अभिवृद्धिको लागि विभिन्न तालिम, गोष्ठी, अध्ययन, अवलोकन, भ्रमण तथा मनोसामाजिक माध्यमबाट क्षमता अभिवृद्धि गरी संस्थागत कार्यसम्पादनमा सुधार ल्याइनेछ ।
१४१. कानुनी सचेतना, न्याय तथा परामर्श, बिवाद समाधानका लागि मेलमिलाप, मध्यस्थता आदि क्रियाकलापहरू संचालन गरी समग्र न्यायप्रणालीलाई व्यवस्थित बनाइनेछ ।
१४२. सबै वडा कार्यालयहरूमा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी मेलमिलापकर्ताहरूको सूचि तयार गरी सूचिकृत मेलमिलापकर्ताबाट मिलापत्र गराइनेछ । नगरस्तरीय मेलमिलापकर्ता सञ्जाल निर्माण गरिनेछ ।
१४३. प्रत्येक आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्म उजुरी फछर्यौट दर शत प्रतिशत हुनेगरी कार्यसम्पादन गरिनेछ ।
१४४. आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
१४५. नियमित रूपमा आन्तरिक लेखापरीक्षण गरी आन्तरिक लेखापरीक्षण प्रतिवेदनबाट देखिएका कैफियतहरूलाई समयमै सुधार गरिनेछ ।
१४६. अघिल्ला आ.ब. हरूको बेरुजुमध्ये नियमित गर्नुपर्नेलाई नियमित गरी असुल उपर गर्नुपर्ने खालको बेरुजु रकम सम्बन्धित व्यक्ति तथा संघसंस्थाहरूसँग नियमानुसार असुल गरिनेछ । अन्तिम लेखापरीक्षणले औल्याउने बेरुजु रकम शुन्य हुने गरी आर्थिक कारोवार तथा सोको लेखाइकन गरिनेछ ।
१४७. आर्थिक कारोवारका सबै क्रियाकलापहरूमा स्वच्छता, जवाफदेहीता, पारदर्शिता, मितव्ययीता, प्रभावकारीता र प्रतिस्पर्धा कायम गर्दै आर्थिक अनुशासनलाई कडाईका साथ पालना गरिनेछ । गैर बजेटरी खर्च र अबण्डा बजेट मार्फत हुने खर्च नियन्त्रण गरिनेछ ।
१४८. नगरपालिकाको आन्तरिक आयलाई थप सुदृढ बनाई बजेटमा परनिर्भरता घटाउन कूल बजेटमा आन्तरिक आयको हिस्सा क्रमशः बढाउदै लगिनेछ ।
१४९. राजस्व प्रशासनलाई थप सुदृढ र चुस्त बनाइनेछ । विद्यमान कर प्रणालीमा पुनरावलोकन गरिनेछ । राजस्व सङ्कलन तथा करदाताको अभिलेख व्यवस्थित बनाउदै लगिनेछ। कर तिर्ने तथा नतिर्नेहरूको विवरण सार्वजनिक गरिनेछ । नगर क्षेत्रभित्र रहेका हाल सम्म उठ्न वाँकी वक्यौता कर उठाउन कडाई गरिनेछ ।
१५०. करका दरमा हेरफेर, करको दायरा विस्तार, कर संकलन हुन वाँकी करदाताहरूबाट कर उठाउदै राजस्व सप्ताह अभियान संचालन गरिनेछ । सबैभन्दा बढी कर तिर्ने करदातालाई सम्मान गरिनेछ ।
१५१. आर्थिक क्रियाकलापहरूको मासिक, चौमासिक र बार्षिक विवरणहरू सूचनापाटी, Website तथा संचारका माध्यमहरूबाट सार्वजनिक गरिनेछ ।
१५२. नगरपालिकामा रहने बिभिन्न कोषहरूको सञ्चालनको कार्यविधि तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
१५३. **सुशासन र पारदर्शिता :कानूनी साक्षरता** भन्ने नाराका साथ स्थानीय तहको सुशासनलाई प्रभावकारी र व्यवस्थित गर्न तथा आधारभूत कानुनको जानकारी गराउन कानुनी साक्षरता कार्यक्रम सञ्चालन गरिने छ ।
१५४. प्रत्येक वडाहरूको लागि कार्य सम्पादन सूचक बनाई उत्कृष्ट वडालाई पुरस्कृत गरिनेछ ।
१५५. मिडिया, संघ-संस्था मार्फत कार्यक्रम संचालनको लागि खर्चको नर्म्स बनाई एकरूपता कायम गरिनेछ ।
१५६. नगरकार्यपालिकाबाट निर्णय हुने कुनैपनि बिषय सम्बन्धित बिषयगत समितिबाट सिफारिस भई आए पश्चात् मात्र कार्यपालिकामा प्रस्ताव पेश हुने व्यवस्था गरिनेछ ।

“ कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर ”

१५७. निश्चित आधार र अंक भारको आधारमा विषय क्षेत्रगत तथा वडागत रुपमा वजेट सीमा निर्धारण गरिनेछ ।
१५८. संघ, प्रदेश तथा अन्य स्थानीय तहबिच समन्वय र सहकार्य मार्फत कार्यात्मक अन्तर सम्बन्ध कायम गरिनेछ ।
१५९. टोखा नगरपालिका वडा नं. ३ भूगोल जनसंख्या र मतदाताको आधारमा सबैभन्दा ठूलो वडा भएकोले सेवा प्रवाहमा समेत कठिनाई पर्दै आएको हुदाँ उक्त वडालाई साविक सरस्वती गा.वि.स र साविक गोगुँवा गा.वि.सको वडा नं. १ र २ लाई छुट्टाछुट्टै वडाको रुपमा विभाजन गर्न सिफारिस गरिनेछ ।
१६०. माथि उल्लेखित नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि आगामी आ.व. मा १ अर्ब ८८ करोडको आय-व्ययको प्रक्षेपण गरिएको छ । चालु आ.व. मा सम्झौता भई आ.व. को अन्त्यसम्म कार्य सम्पन्न हुन नसक्ने योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई क्रमागत रुपमा निरन्तरता दिईनेछ । पेश भएका नीति तथा कार्यक्रमहरू मध्ये श्रोतको सीमितताका कारण आ.ब. २०८०/८१ मा कार्यान्वयन हुन नसक्ने नीति तथा कार्यक्रमहरू मध्यमकालिन खर्च संरचना तयार गरी आगामी आ.ब. मा क्रमशः कार्यान्वयन गर्दै लगिनेछ ।

नगर सभा सदस्यहरू,

१६१. यस गरिमामय सभामा प्रस्तावित आगामी आ.व. २०८०/८१ को नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन पश्चात् नगरको आर्थिक, सामाजिक, पूर्वाधार, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन र संस्थागत विकास तथा सुशासनको क्षेत्रमा उल्लेख्य सुधार भई सामाजिक न्याय स्थापित हुने र नागरिकको जीवनस्तरमा सुधार हुनेछ।
१६२. प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रमको सफल कार्यान्वयनबाट नगरपालिकाले हालसम्म प्राप्त गरेको उपलब्धीलाई संस्थागत गर्दै बिकास र समृद्धि मार्फत कला संस्कृतियुक्त, स्वच्छ, समुन्नत टोखा नगर निर्माण भई नेपाल सरकारले लिएको राष्ट्रिय दिर्घकालीन सोच “समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली” हाँसिल गर्न योगदान पुग्ने अपेक्षा गरेको छु ।
१६३. प्रस्तावित नीति तथा कार्यक्रममा सभाको पूर्ण समर्थन र कार्यान्वयनमा सबैबाट सक्रिय सहयोग प्राप्त हुने विश्वास लिएको छु ।
१६४. अन्त्यमा, टोखा नगरपालिकाको बिकास र समृद्धिमा जनअपेक्षा अनुरूपको कार्यमा निरन्तर सहयोग पुर्याउने नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार, राजनैतिक दल, जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, विज्ञ समुह, निजी, सहकारी र सामुदायीक क्षेत्र, श्रमिक वर्ग, नागरिक समाज, आमसंचार लगायत सम्पूर्ण नगरवासी, नेपाली दिदीबहिनी तथा दाजुभाईहरूमा हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्दै आगामी दिनमा समेत निरन्तर सहयोग प्राप्त भईरहने विश्वास व्यक्त गर्दछु ।

धन्यवाद !

प्रकाश अधिकारी

प्रमुख

२०८० असार १०, आईतवार